

Китайська стратегія енергетичної безпеки передбачає підтримання стабільності поставок енергоресурсів за розумною ціною, а також їхню диверсифікацію. У 2012 році частка імпорту нафти склала 58%, що не може не викликати занепокоєння Китаю стосовно питання енергобезпеки [5].

Китай є найбільшим покупцем іранської нафти і не схоже, щоб він різко скорочував поставки в найближчому майбутньому, незважаючи на безперервні заклики США підтримати санкції. Сьогодні Іран – третій постачальник нафти після Саудівської Аравії та Анголи, звідки КНР закупила близько 441,000 барелів на день в 2012 році, хоча це становить всього 10% від загального китайського імпорту енергоресурсів [2].

На міжнародній виставці «Нафта, газ та нафтохімія Ірану» у квітні 2011 року кількість китайських компаній зросла з 100 у 2010 році до 166 [1]. Крім того, Китай надає надзвичайно важливу технічну підтримку в розвитку іранського енергетичного сектора – допомога, проти якої виступають Сполучені Штати. Іранська нафтопромисловість є незвиненою, залишаючись на дореволюційному рівні розробки, через законодавчі обмеження на іноземні володіння (Ірано-лівійський акт 1996 р., за яким будь-яка, американська або іноземна, компанія могла інвестувати в іранську нафтову промисловість не більше 40 млн. дол. на рік.) і через занепокоєння зарубіжних інвесторів з приводу економічної та політичної стабільності в країні.

Енергетична безпека Китаю безпосередньо пов'язана із забезпеченням транспортування енергоресурсів з Близького Сходу. Вся нафта регіону в основному поставляється до Китаю морським шляхом, через Малаккську протоку, яка вважається дуже вразливим пунктом з точки зору безпеки перевезень. У разі економічної блокади високою є ймовірність перекриття саме цього маршруту транспортування. Тому для Пекіну вельми привабливо виглядають проекти зі створення сухопутних маршрутів, інвестування в розробку родовищ Каспійського моря та будівництва нафтопроводів, які б з'єднали Китай з цими територіями. В кінці 2010 року Китай оголосив про проект будівництва трансконтинентальної залізниці Кашгар (Китай) – Герат (Афганістан), яка повинна буде з'єднати Китай і Центральну Азію з Перською затокою. Враховуючи ефективність китайської транспортної політики та тісну співпрацю з Іраном, не викликає сумнівів, що завдяки виконанню даного проекту Пекін отримає вихід до Перської затоки. В якості кінцевої мети розглядається велике іранське місто Бендер-Аббас, його морський порт займає стратегічні позиції в Ормузькій протоці [6].

Сполучені Штати безперервно намагаються заручитися підтримкою Китаю в чиненні тиску на Іран. У свою чергу Тегеран спонукає китайську державу, як незахідну силу, протистояти політиці, яку там розглядають як нав'язування Китаю рамок поведінки в ситуації, що склалася на сьогоднішній день. Крім цього, Іран намагається подати себе китайцям в якості безпечного і надійного джерела енергоресурсів для їхнього економічного підйому. Завдяки своїй політиці балансування та вибіркової підтримки сторін, Китай має можливість зберігати досить позитивні відносини як із США, так і з Іраном. Використовуючи напруженість між США та Ісламською Республікою Іран, Пекін намагається поширити свій вплив, і ніби випробує встановлений американський порядок у регіоні. У свою чергу, Іран шукає підтримки з боку Китаю, пропонуючи йому натомість економічне співробітництво, особливо в енергетичному секторі, а також підкреслює важливість обопільного протистояння американському переважаю.

У будь-якому випадку, дії Вашингтона проти іранської програми ядерної зброї завжди викликали подив у Пекіна, адже для останнього вони є черговим прикладом американських подвійних стандартів – закрити очі на ядерний арсенал Ізраїлю, але пред'являти претензії іранській ядерній програмі.

Тому, Китай зайняв серединну позицію: він визнає право Тегерана на збагачення, поки цей процес проходить в рамках правил МАГАТЕ. Хоча, безумовно, взаємини зі Сполученими Штатами є більш значущими для Китаю, не зважаючи ні на що.

Таким чином, зростаючий китайський попит на нафту, з одного боку, і санкції США та ЄС на експорт іранських ресурсів, з іншого, мають величезний вплив та визначають характер сино-іранських відносин. Іран є надзвичайно важливою державою для реалізації як геополітичних, так і економічних інтересів Китаю, і китайське керівництво не збирається втрачати один зі стратегічних плацдармів для власного розвитку. У той же час, китайсько-американські гармонійні відносини є ключовими серед двосторонніх відносин і Китай повинен враховувати стурбованість Вашингтона.

Список використаних джерел

1. Kasting N., Fite B. U.S. and Iranian strategic competition. The Impact of China and Russia. – November 28, 2012. – http://csis.org/files/publication/121129_srf_chapter_11_china_russia.pdf
2. Al-Tamimi N. Why China is still dealing with Iran? – <http://www.alarabiya.net/views/2013/02/10/265463.html>
3. Minxin Pei, «Viewpoint: China's Iran Dilemma», BBC, January 19, 2012, <http://www.bbc.co.uk/news/world-asia-china-16607333>
4. Powell Bill. Why China Isn't Willing to Get Too Tough on Iran. – <http://www.time.com/time/world/article/0,8599,1940222,00.html>
5. Zha Daojiong. Addressing China's Energy Insecurity. – <http://carnegietsinghua.org/2013/04/16/addressing-china-s-energy-insecurity/fzt6>
6. Дергачев В. Геополитика Персидского залива. Китайский фактор. – http://dergachev.ru/geop_events/300311-05.html;
7. Пастухова Г. Сотрудничество Китая и Ирана: взаимные интересы, тактические и стратегические. – Индекс Безопасности. – №2 (89). – Т.15. – <http://www.pircenter.org/media/content/files/0/13408771250.pdf>
8. Позиция Китая по иранскому вопросу довольно четкая. – Газета «Жэньминь Жибао онлайн». – <http://russian.people.com.cn/95181/7715841.html>
9. Судьба персидского залива в руках Китая. – Le Monde – <http://rus.tuvr.ru/2012/01/20/64241535/>

* * *

УДК 329.055.2:342.843.1(450)(045)

Марія Светлакова, аспірантка, Маріупольський державний університет, Україна, м. Маріуполь

Передвиборчі кампанії правоцентристської партії Італійської Республіки в контексті виборів 2006 та 2008 рр.

Розглянуто передвиборчі програми партії «Вперед, Італія» у 2006 р. та партії «Народ Свободи» у 2008 р. Виявлені зміни, що відбулися всередині цих програм. Проаналізована діяльність партії напередодні парламентських виборів 2006 та 2008 рр.

Ключові слова: «Вперед, Італія», «Народ Свободи», передвиборна кампанія, правоцентристська коаліція, парламентські вибори.

Марія Светлакова. Предвыборные кампании правоцентристской партии Итальянской Республики в контексте выборов 2006 и 2008 гг.

Рассмотрены предвыборные программы партии «Вперед, Италия» в 2006 г. и партии «Народ Свободы» в 2008 г. Выявлены изменения, которые произошли внутри этих программ. Проанализирована деятельность партии накануне выборов в парламент в 2006 и 2008 гг.

Ключевые слова: «Вперед, Италия», «Народ Свободы», передвиборная кампания, правоцентристская коалиция, парламентские выборы.

Maria Svetlakova. The election campaigns of Italy's center-right party in the context of the elections of 2006 and 2008

In the article the election programs of the party «Forza Italia» in 2006 and the party «The People of Freedom» in 2008 are considered. The changes that have taken place within these programs are taped. The activity of the party on the eve of the parliamentary elections in 2006 and 2008 are analyzed.

Keywords: «Forza Italia», «The People of Freedom», electioneering, centre-right coalition, parliamentary elections.

Трансформація партійної системи Італійської Республіки почалася ще у 1990-х рр. На політичну арену країни виходять якісно нові партії, а саме партії правоцентристського спрямування. Праві партії, які безпосередньо створилися на роздрібненій партійній системі країни розпочинають активні дії. Новостворене об'єднання С.Берлусконі «Вперед, Італія» відразу зайняло провідні позиції [15]. Понад весь період 1990-х рр. і до 2008 р. партія правого спрямування була на перших позиціях італійського парламенту, що характеризує незмінність правої орієнтації суспільства. Вихід С.Берлусконі на політичну арену з рухом «Вперед, Італія» кардинально змінив партійно-політичну картину Італії. Представники правоцентристської коаліції у 1994 р. зуміли увійти в парламент та чинити прорив в плані легітимізації руху. Відсутність в Європі цілісної ідентичності є успіхом для правих партій, тому як вони сміливо заявляють у своїх програмах про те, про що мовчать традиційні партії (проблеми великих європейських міст, корупції, імміграції, зростання екстремізму, злочинності), через що останні втрачають свою популярність [10]. Таким чином, праві сили не стримують оборотів як під час Першої Республіки, так і під час Другої, тому є актуальним розглянути саме передвиборчі програми правих партій на сучасному етапі.

Протягом соціально-економічного і політичного розвитку Італійської Республіки, як однієї з провідних країн Європейського Союзу та Західної Європи останнім часом присвячується безліч праць. В період 1990–х рр. було опубліковано роботи, в яких належної уваги приділено зовнішньополітичному курсу Італії. Проблемам сучасної Італії приділяють увагу такі автори, як О. Барабанов, М. Пітухіна, А. Протопопов, Т. Зюнова, В. Любін, З. Яхимович, К. Холодковський, Дж. Розенау, В. Гантман та ін. Попри значення вищезгаданих праць питання партійного будівництва Італійської Республіки періоду 2006 р. до теперішнього часу, не знайшли належного висвітлення, що доводить актуальність обраної для дослідження проблеми. Сьогодні виникла нагальна потреба проаналізувати діяльність провідних партій країни.

Метою статті є комплексне вивчення передвиборчих програм правоцентристської партії Італійської Республіки під час парламентських виборів 2006 та 2008 рр. Автор вважає за доцільне проаналізувати виборчі програми правої партії «Вперед, Італія» у 2006 р. та програму партії «Народ Свободи» у 2008 р., охарактеризувати діяльність партій напередодні виборів в парламент, з'ясувати зміни, які відбулися в суспільно-політичній думці країни.

«Вперед, Італія» позиціонувала себе як якісно нова партія, яка виникла у відповідь на партійно-політичну кризу, яка склалася після краху партійної системи Першої Республіки. Водночас вона є спадкоємицею кращих політичних традицій Італії, яка поєднувала в собі правоцентристські напрямки [13]. Більше ніж десять років свого існування «Вперед, Італія» («Forza Italia») не тільки посідала одну з ключових позицій в парламенті, але і мала вплив на перетворення італійської політичної системи в цілому. Починаючи з 1994 р. (після перемоги на парламентських виборах) партія «Вперед, Італія» є невід'ємною складовою італійського парламенту, не виключенням стали і вибори 2006 та 2008 рр.

Характерним результатом виборів 2006 р., стала втрата перших позицій в італійському парламенті партії «Вперед, Італія» (2001–2006 рр.). Партія прогнала лівому блоку та відійшла в опозицію. Після перемоги на виборах 2006 р. лівоцентристський уряд Р.Проді проіснував зовсім недовго, тим самим обізвавши націю на тихе політичне життя країни. 6 лютого 2008 р. парламент оголосив про дострокові вибори, які були призначені на 13–14 квітня 2008 р. [13]. Ще однією причиною дострокових виборів послужила урядова криза, яка вибухнула у січні 2008 р., коли Сенат висловив вотум недовіри кабінету міністрів Р.Проді, після чого останній змушений був піти у відставку.

Трансформація партії «Вперед, Італія» здійснилась під час виборів 2008 р., які знаменувалися створенням нових партійних блоків. На лівих позиціях посіла «Демократична партія» («Partito Democratico») на чолі з Вальтером Вельтроні, на правих «Народ Свободи» («Popolo della liberta») на чолі з незмінним С.Берлусконі. «Демократична партія» була сформована на базі партій коаліції Р.Проді, правоцентристська партія «Вперед, Італія» («Forza Italia») об'єдналася з «Національним Альянсом» («Alleanza Nazionale») Дж.Фіні та «Лігою Півночі» («Lega Nord») У.Боссі. В результаті чого в 2008 р. вона виступила під новою назвою «Народ Свободи» [16].

Під час передвиборчої кампанії 2006 р. С.Берлусконі сподівався, що своїми діями, він налаштує громадськість на позитивний лад. На думку аналітиків лідер партії «Вперед, Італія» С.Берлусконі почав проводити таку політику саме напередодні парламентських виборів 2006 р. Однією з тем, яка викликала невдоволення у суспільстві була участь в Іраку, яка призвела до великих втрат в Італії. В березні 2006 р. загинув представник італійських спецслужб, що стало каталізатором бурних масових виступів в Італії. Але все ж таки заява ще італійського прем'єр-міністру у 2005 р. о поетапному виведенні італійських військ із Іраку, була грамотним кроком напередодні виборів 2006 р., хоча і призвела до дипломатичних втрат для Італії [11]. Таким чином, однією з передумов поразки на парламентських виборах 2006 р. правоцентристської партії «Вперед, Італія» стало невдоволення громадян іракською політикою, свою роль зіграло економічне становище країни, а також загострення протиріч всередині самої правоцентристської коаліції. На відміну від правого уряду, який орієнтувався на політику атлантизму, уряд лівоцентристів Р.Проді намагався повернути курс на традиційне проєвропейське русло. Європейська інтеграція знову стала головним пріоритетом італійського уряду [10].

За оцінками спостерігачів передвиборча кампанія 2006 р. характеризувалася тим, що обидва суперницькі блоки замість політичної аргументації, витрачали більше зусиль на сперечання та взаємні нападки [8]. У результаті, після виборів 9–10 квітня 2006 р. перемогу отримав Р.Проді з перевагою менш 0,1%. Такий ре-

зультат свідчив для правого блоку, що передвиборча кампанія в цілому вийшла успішною, незважаючи на ряд недоліків.

У 2007 р. С.Берлусконі почав збирати підписи на проведення позачергових парламентських виборів. За його словами, бажаних змінити владу виявилось сім мільйонів. Гаслом передвиборчої кампанії було «Ходімо разом проти відсталих політиків на створення великої нової партії на благо суспільства...» [7]. Для організації політичного руху «Народ Свободи», котрий об'єднав всіх прихильників правих партій, С.Берлусконі відчув підтримку народу, бо він вважав, саме це об'єднання буде боротися за свободу та демократію [7].

Сучасна партія та харизматичний лідер є заставою успішного розвитку країни, саме такою позиціонувала себе партія «Народ Свободи» у 2008 р. Для правоцентристської коаліції кампанія 2008 р. стала новою фазою політичного розвитку. Отже, народження партії «Народ Свободи», стало продовженням революції під назвою «берлусконізм», яка почалася у 1994 р., мета якої полягає у політоректному прогресизмі, а також успішному будівництві нової інституціональної архітектури [3;11].

Під час передвиборчої кампанії 2008 р. Італія традиційно розподілилася на два рівних конфронтуючих табори, що для європейських країн не дивно. Права коаліція була впевнена в своїй перемозі, але за даними аналітиків, рейтинг правої партії «Народ Свободи» лише на два відсотки був вищий за рейтинг «Демократичної партії».

Передвиборча програма 2008 р. партії «Народ Свободи» майже не відрзнялася від попередньої передвиборчої програми 2006 р. партії «Вперед, Італія» та чітко дотримувалась лінії атлантизму та підтримки США. Невдоволення цим курсом італійці висловлювали ще після терактів 11 вересня 2001 р., коли країна надавала підтримку США в Афганістані, а потім і в Іраку. Ця політика викликала протестні настрої суспільства, і незважаючи на це партія «Вперед, Італія» продовжує цю політику у передвиборчій кампанії 2006 р та партія «Народ Свободи» у 2008 р. [6;14].

Дострокові вибори 2008 р. на які вийшла права коаліція «Народ Свободи», змусили італійців повірити в обіцянки політичного лідера, що показала перемога правоцентристів на парламентських виборах. Цей факт доводить, що уряд С.Берлусконі не втратив свою електоральну підтримку і досі. Блок «Народ Свободи» набрав в Палаті депутатів від 38,5 до 45,5%, а його основний суперник, лівоцентристська коаліція 37–43%. В Сенаті у С.Берлусконі 39–46%, у В.Вельтроні 36,5–42,5%. Але спостерігачі відмітили більш низьку активність виборців, порівняно з попередніми виборами 2006 р. – середній показник близько 62,5% [5]. Слід відзначити, що вибори 2008 року проходили під час економічної кризи, тому у даній ситуації змін на краще країна і не чекала. Навіть конкретні заходи, які пропонував у своїй передвиборчій програмі С.Берлусконі, були не здатні змінити ситуацію радикально. Тому передвиборчі постанови, які пропонував правий уряд, були спрямовані на здатність країни підтримувати економіку. Ряд заходів було направлено саме на реорганізацію банківської системи.

Передвиборча програма правоцентристської коаліції «Народ Свободи» під назвою «Сім місій для майбутнього» («Sette missioni per il futuro dell'Italia»), була представлена лідерами фракції С.Берлусконі та Дж.Фіні, в якій були визначені сім ключових позицій [2]. За думкою політичних лідерів саме ці позиції могли б створити умови для стабільного існування Італійської Республіки на світовій арені.

Першочергове завдання полягало у розвитку ринку, передбачалося відродження італійської економіки: це нове оподаткування для підприємств, введення нового податку на розвиток бізнесу, підтримка статусу «зроблено в Італії», реорганізація адміністрації. Певна увага відводилася сприянню на створення нових робочих місць та включення в ринок праці молоді, жінок, людей похилого віку та інвалідів, яка підкріплювалася підвищенням захистом, гарантіями та контролем безпеки на робочих місцях. Своє значення посіла лібералізація приватних та державних послуг, для того щоб покращити співвідношення ціна–якість. Розвиток сільського господарства для захисту італійських продовольчих інтересів в Єврозоні; тестування обов'язкової сертифікації «зроблено в Італії», тим самим активне просування італійської продукції на європейські ринки давало змогу підвищувати економічний рівень країни. Розробка плану реорганізації державної адміністрації, для надання можливості доступу громадян до державної служби в електронному вигляді, для більшої прозорості та визначеності [2].

В основу програми були закладені позиції соціальної підтримки – підтримка сім'ї. Підтримати сім'ю, надати молодим громадянам майбутнє. Ці завдання склали основу програми, тому для забезпечення цього пропонували кращі соціальні послуги та надання можливості молодим громадянам будувати своє майбутнє. Безпека та охорона суспільного розвитку була пріоритетним

напрямок програми. Правосуддя якщо воно неефективне, приносить до соціальної напруги, тим самим створюючи перешкоди для економічного росту країни. Особливий акцент було зроблено на наданні відповідних послуг громадянам. Охорона здоров'я, освіта, культура та навколишнє середовище, всі ці компоненти були невід'ємною частиною для підтримання повноцінної життєдіяльності громадян. Завданням уряду було, надання громадянських послуг, які були б гідні європейських країн; освоювати інновації в сфері охорони здоров'я, освіти та ін.

Проблема Півночі та Півдня існувала давно, розв'язанням цієї проблеми активно займалися і праві партії. У передвиборчій програмі партії «Народ Свободи» були знову поставлені цілі для подолання розриву між Північчю та Півднем. Заходи були направлені на повне та своєчасне використання коштів ЄС в рамках нових інституційних механізмів програми, створення банку Півдня відповідно до програми С.Берлусконі, підтримання бюджетного федералізму та здійснення податкових заходів, які будуть віддані на користь неблагополучних районів. Важливим пунктом програми став федералізм. Реформування V розділу Конституції заклало основу для запуску широкого процесу передачі влади від центру до периферії [2].

Заключним завданням стало створення спеціального плану по отриманню фінансів. Ця програма поширена на весь наступний термін і повинна була повністю реалізуватися. П'ять років – це період достатньо довгий, для того щоб закінчити прогресивне просування заходів, котрі були запропоновані та мають намір бути виконаними. Реалізація цієї програми є предметом деяких обмежень: це обмеження, накладені на нинішню економічну кризу в світі та в Італії, обмеження введені Європейським Союзом, договірні зобов'язання котрі прийняла Італія, обмеження накладені на нестійку рівновагу італійських державних фінансів. В цих умовах реалізація програми була здійснена поступово, в нинішній економічній ситуації з критеріями строгості в управлінні державними фінансами [2]. Отже, був поставлений курс чіткої реабілітації, в 2008 р. уряд здійснив ряд запобіжних заходів, для того щоб відвести італійські банки від кризи, тим самим, зберегти довіру громадян та підтримати складну економічну ситуацію. Але чудес та цілковитого відродження уряд не обіцяв.

Плюсом передвиборчої програми правоцентристської коаліції був доволі радикальний набір серйозних пропозицій щодо реформ у різних галузях. Перемога коаліції С.Берлусконі на виборах 2008 р. в цілому симптоматична для європейської політики сьогодення. В країні склалася складна ситуація на ринку нафти та газу, і з приводу цього передвиборча кампанія була направлена на необхідність відновлення використання атомних електростанцій. В результаті, лояльне відношення С.Берлусконі в його кампанії до атомної енергетики не відштовхнуло італійців, а навпаки, зіграло позитивну роль. Суспільство, можливо, зрозуміло, що без надійних та незалежних джерел електроенергії, не може повноцінно розвиватися та існувати [12].

Порівнюючи передвиборчу програму партії «Вперед, Італія» на виборах 2006 р. з програмою партії «Народ Свободи» 2008 р. слід відзначити чітку соціальну спрямованість обох документів. У 2006 р. курс було націлено на зниження податків [1]. Уряд заявив, що в поточному році планується зменшення податків на однопроцентний пункт. Особлива увага приділялася самообороні громадян. Мала на увазі відповідь на агресію, яка частіше розгрідалася у якості законної (якщо у людини, котра підверглася нападку у своєму домі або на місці роботи, є підстава занепокоєння за своє життя або за життя своєї родини) [1]. Заходи на покращення життя громадян. Пошук зручних варіантів для платників податків. Виділення добровільної допомоги в підтримку наукових досліджень в сфері охорони здоров'я, освіти. Участь у соціальних заходах, які проводив муніципалітет; введення закону проти наркотиків.

Основним завданням передвиборчої програми 2006 р. була конституційна реформа [4]. Коли Італія прийняла свою нову виборчу систему у 1993 р., в уряді були великі надії, що процедура парламентських виборів приведе до спрощеної політичної системи, що мало сприяти стабільному, ефективному та довговічному уряду. Італія пережила вісім урядів, які в середньому тривали більше року. Але хоч нова виборча система і призвела до виникнення двох виборчих коаліцій, справа та зліва, котрі чергувалися при владі, партійна система залишається вкрай фрагментованою. Наприкінці 2005 р. не виникло сумнівів, що італійська виборча система переживе істотні зміни в найближчому майбутньому. Таким чином, більшість виборців підтримали пропозицію, що стара виборча система завдала розчарувань. Вона була не в змозі створити стабільний уряд. Таким чином, С.Берлусконі робить переворот та рішуче вводить новий закон виборчої системи в парламент. Але все ж таки в цьому питанні були недоліки. Одною з найбільш вагомим була вимога отримати голоси в рівній мірі як в палаті депутатів так і в сенаті (більшість голосів). Саме це

надає можливість залишатися партії при владі на перших позиціях. Отже, коаліція С.Берлусконі в наступному могла і не отримати абсолютну більшість (що і відбулося у 2013 р.). Слід відмітити, що Італія має сильні регіональні особливості голосування [4]. Нова виборча система зіграла свою роль на виборах 2006 р., проти правої партії, яка була автором цієї реформи, обернулася два нововведення: принцип «приміє більшість» та надання права голосу зарубіжним співвітчизникам (практика «праймеріз») [9].

Політико-інституціональну стагнацію країна переживала кожен день, тому під час виборів сторони були занепокоєні долею країни, яка у той час була близька до кризи, як в економічному, так і в політичному плані. Зіткнувшись з такою ситуацією, уряд мав знайти діючі рішення. Таким чином, С.Берлусконі присвоює собі інвеституру по врегулюванню кризи в країні в 2008 р. Результати виборів більшість вчених пояснює тим, що обидва блоки – і правий, і лівий здійснили ряд тактичних помилок. Союзники С.Берлусконі не розраховуючи на перемогу, дистанціювалися від свого лідера, а учасники лівої коаліції напередодні перемоги, навпаки, старалися висунути у якості лідера [9].

Таким чином, проаналізувавши передвиборчі кампанії правоцентристської партії, особлива увага приділялась змінам виборчих програм в умовах політичної кризи. Загалом, обидві програми кардинальних змін не передбачали. Соціальні зміни заявлені у передвиборчих програмах 2006 та 2008 р. були спрямовані на покращення умов для соціального та економічного розвитку країни. Передвиборчі програми 2006 та 2008 рр., як і в попередні правлячі періоди правоцентристського уряду акцентувало самостійну роль Італії, як в регіональній так і глобальній політиці.

Список використаних джерел

1. Il governo Berlusconi mantiene gli impegni 4 anni di lavoro per L'Italia [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebookbrowse.com/programma-elettorale-forza-italia-pdf-d109088435>.
2. IL PROGRAMMA DEL PDL: SETTE MISSIONI PER IL FUTURO DELL'ITALIA [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.elezioni-italia.it/elezioni-2008/programma-pdl-2008.asp>.
3. Quagliariello G. Forza Italia non c'è più ma la rivoluzione del Cav. continua nel Pdl [Електронний ресурс] / Gaetano Quagliariello. – Режим доступу: <http://www.loccidentale.it/articolo/forza+italia+si+%C3%A8+sciolt+il+progetto+politico+del+cav.+no+ed+%C3%A8+ancora+in+gran+parte+da+realizzare+.0062110>.
4. Una nuova Costituzione italiana [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://2001-2006.governoberlusconi.it/istituzioni_organismi.htm.
5. Берлусконі лідерує на парламентських виборах в Італії [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lenta.ru/news/2008/04/14/end>.
6. Берлусконі по-прежньому підтримує США [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/news/newsid_4516000/4516979.stm.
7. Берлусконі створює нову партію [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/international/newsid_7101000/7101493.stm.
8. Берлусконі, Сильвіо. Бывший премьер-министр Италии [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.lenta.ru/lib/14163336/full.htm>.
9. Гаврилова С.М. Современная Италия глазами российских ученых [Електронний ресурс] / С.М. Гаврилова. – Режим доступу: <http://ecsosman.hse.ru/data/2012/12/26/1251396096/20.pdf>.
10. Европейские новые правые – время задуматься! [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.inosmi.ru/europe/20110829/173955850.html>.
11. Италия уходит из Ирака [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.rg.ru/2005/03/17/italiya.html>.
12. Лояльное отношение Берлусконі к атомной энергетике сыграло положительную роль на выборах: эксперт [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.regnum.ru/news/987127.html>.
13. Маслова Е.А. Идеологические основы внешней политики Италии периода Второй республики: Автореф. дис. ...к.полит.н.: 23.00.04 / Е.А. Маслова. – Москва, 2012.
14. Смерть агента: США и Италия не могут договориться [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://news.bbc.co.uk/1/hi/russian/news/newsid_4499000/4499631.stm.
15. Тыновский А.С. Трансформация партии «Национальный Альянс» в Италии в 1994–2009 гг.: Автореф. дис. ...к.и.н.: 07.00.03 / А.С. Тыновский. – Москва, 2012.
16. Урина Н.В. Италия 2008–2011: кризисный марафон СМИ / Н.В. Урина [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mediascope.ru/node/1169>.

* * *

Національний педагогічний університет
імені М.П.Драгоманова

Українська Академія Наук

Тілея

Науковий вісник

- *Історичні науки*
- *Філософські науки*
- *Політичні науки*

Випуск 74 (№ 7)

Київ – 2013

Збірник засновано 2004 року
Вихід з друку – щомісячно

**Фахове видання з філософських, політичних
та історичних наук, затверджено постановами президії ВАК України
№ 1-05/2 від 10 березня 2010 р. та № 1-05/3 від 14 квітня 2010 р.**

*Свідоцтво про державну реєстрацію (переєстрацію) друкованого засобу
масової інформації: серія КВ № 19946–9746 ПР від 31 травня 2013 р.*

Друкується за рішенням:

Вченої ради Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (протокол № 15 від 25 червня 2013 р.);
Президії ВГО Української Академії Наук (протокол № 13-05-25 від 25 червня 2013 р.)

Рецензенти:

Панчук М.І., доктор історичних наук, професор
Степико М.Т., доктор філософських наук, професор
Оніщенко І.Г., доктор політичних наук, професор

Шеф – редактор:

Андрущенко В.П., доктор філософських наук,
професор, член–кор. НАН України,
академік НАПН України

Головний редактор:

Вашкевич В.М., доктор філософських наук,
професор, академік УАН

Співредактори:

Кривошея В.В., доктор історичних наук,
професор, академік УАН
Предборська І.М., доктор філософських наук, професор

Відповідальний секретар:

Халамендик В.Б., доктор філософських наук, доцент

Редакційна колегія:

З історичних наук:

Войцехівська І.Н., доктор історичних наук, професор
Гончар Б.М., доктор історичних наук, професор
Дробот І.І., доктор історичних наук, професор
Журба М.А., доктор історичних наук, професор
Колесник В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кор. НАН України
Михайлюк В.П., доктор історичних наук, професор
Нестуля О.О., доктор історичних наук, професор,
академік УАН
Солдатенко В.Ф., доктор історичних наук, професор,
член–кор. НАН України
Стоян Т.А., доктор історичних наук, професор
Сушко О.О., доктор історичних наук, професор
Чернега Л.М., доктор історичних наук, професор

З філософських наук:

Акопян В.Г., доктор філософських наук,
старший науковий співробітник, академік УАН
Базалук О.О., доктор філософських наук, професор
Бех В.П., доктор філософських наук, професор
Бондаренко О.В., доктор філософських наук, професор
Волинка Г.І., доктор філософських наук, професор
Воронкова В.Г., доктор філософських наук, професор
Герасимова Е.М., доктор філософських наук, доцент
Жадько В.О., доктор філософських наук, професор
Жижко Т.А., доктор філософських наук
Кивлюк О.П., доктор філософських наук, старший
науковий співробітник
Кучепал С.В., доктор філософських наук, професор,
академік УАН
Михальченко М.І., доктор філософських наук,
професор, член–кор. НАН України
Муляр В.І., доктор філософських наук,
професор, академік УАН
Оніпко О.Ф., доктор технічних наук,
професор, академік УАН
Уваркіна О.В., доктор філософських наук
Яшанов С.М., доктор педагогічних наук, професор

З політичних наук:

Андрусишин Б.І., доктор історичних наук, професор
Бабкіна О.В., доктор політичних наук, професор
Балабанов К.В., доктор політичних наук, професор
Варзар І.М., доктор політичних наук, професор
Євтух В.Б., доктор історичних наук, професор,
член–кор. НАН України
Іванов М.С., доктор політичних наук, професор
Картунов О.В., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Котигоренко В.О., доктор політичних наук, професор,
академік Української академії політичних наук
Римаренко С.Ю., доктор політичних наук, професор
Савельєв В.Л., доктор історичних наук, професор
Шаповал Ю.І., доктор історичних наук, професор

Гілея:* науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол. ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН,
2013. – Випуск 74 (№ 7). – 430 с.

*Концепція збірника базується на багатоплановому науковому висвітленні проблем
інформаційної цивілізації, що формується. Основні рубрики охоплюють галузі
історичних, філософських та політичних наук. Розрахований на фахівців гуманітарних
та соціально-політичних наук.*

*Гілея – в стародавні часи територія лісової Скіфії між Борисфеном (Дніпром) і Гпанісом (Південним Бугом). Рештки цієї «лісової квітки» залишилися до теперішнього часу на території Миколаївської та Херсонської областей. (Докладніше див.: Геродот. Історія.IV.16-25).

© Редакційна колегія, 2013
© Автори статей, 2013
© Національний педагогічний університет імені М.П.Драгоманова, 2013
© ВГО Українська академія наук, 2013